

Especial Constitució

DILLUNS 13 DE MARÇ

17 h
**Portes obertes
al Consell General**
Visites gratuïtes a la Casa de la Vall

17 h - 19.30 h
**Tallers creatius
i berenar per a infants**
al Consell General

20.30 h
**Fi de la jornada
de portes obertes**

19 h - 22 h
**Il·luminació
de la Casa de la Vall**

DIMARTS 14 DE MARÇ

10 h
Portes obertes al Consell General
Visites gratuïtes a la Casa de la Vall

10.30 h - 11.30 h
Actuació de l'Esbart Laurèdia
a la plaça

11.30 h - 13.30 h
Audició de Sardanes

12 h
Concert de l'ONCA
al Centre de Congressos d'Andorra la Vella

14 h
Fi de la jornada de portes obertes

19 h - 22 h
Il·luminació de la Casa de la Vall

14.03.23
30è ANIVERSARI
DE LA
CONSTITUCIÓ
D'ANDORRA

—
2
—

Els comuns de les set
parròquies us desitgen
una bona festivit.

COMÚ DE CANILLO

Comú d'Encamp
ANDORRA

COMÚ D'ORDINO

COMÚ DE LA MASSANA

COMÚ
D'ANDORRA LA VELLA

COMÚ DE
SANT JULIÀ DE LÒRIA

COMÚ
D'ESCALDES-ENGORDANY

Andorra ja té una Constitució adulta

3

Andorra va aprovar fa 30 anys la seva Carta Magna, una Constitució que incorporava el país a l'Europa del segle xx i com a membre de ple dret a institucions europees i internacionals. A la pràctica significava que els andorrans i les andorranes es convertien en amos del seu destí.

La Constitució va suposar una revolució per al país que per fi es posava al dia dels països del seu voltant en qüestions tan importants com drets i llibertats. La Constitució va dotar els andorrans de la sobirania popular per decidir el seu destí de manera democràtica tot i mantenir la figura dels coprínceps episcopal i francès com a caps d'Estat. Entre d'altres novetats, parlariem de

l'acceptació del matrimoni civil, la nacionalització per anys de residència (i no només per naixement), el dret de vaga, la legalització dels partits polítics o la separació de poders.

Andorra va saber adaptar-se a tots aquests canvis amb rapidesa, àvida de modernitat i de formar part per fi de les institucions internacionals més importants: la Organització de les Nacions Unides, el Consell d'Europa, l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa o el Comitè Internacional de la Creu Roja, entre moltes altres.

Amb els anys, i com és natural, han sorgit veus que demanen modificacions de la Carta Magna per adaptar-la a la realitat social actual, tot i que alguns juristes consideren que el que s'ha de modificar és la interpretació de

les lleis i no tant la Constitució. El que no es pot negar és que, un cop transcorreguts 30 anys, ja es dona la distància suficient per valorar (si és que cal) i recollir la realitat actual que passa per un multipartidisme que al 1993 no existia, i temes candents sobre els quals, tard o d'hora, s'hauran de prendre decisions, com són el dret a l'avortament, la figura del raonador del ciutadà, l'accés a un habitatge digne, així com canvis de paradigmes estructurals que afecten al model econòmic de país, basat fonamentalment en el turisme. L'any passat el país va rebre 15 milions de turistes.

En qualsevol cas, el 14 de març celebrarem la signatura del document que va servir de base jurídica perquè Andorra es convertís en el gran país que és en l'actualitat. ◀

ANDORRANA
DE PUBLICACIONES
President
Enric Dolsa Font

Direcció general
Natalia Mena
Coordinació general
Nona Muñoz

Direcció d'art
Sara Tapia Luna
Redacció
Carmen Salas
Maquetació i disseny
César Arquíñigo

Direcció de publicitat
Irina Rybalchenko
Publicitat
Irene Izquierdo

Subscripcions
subscripcions@elperiodic.ad
Tel +376 736 200
L'ESPECIAL CONSTITUCIÓ
s'entrega inseparablement amb
EL PERIÒDIC D'ANDORRA.

S.E. Joan-Enric Vives

Arquebisbe i copríncep d'Andorra

4

Benvolguts andorrans i andorranes, S'escauen els 30 anys que el poble andorrà, amb plena llibertat i independència i exercitant de la seva sobirania, va ratificar en referèndum la Constitució del Principat d'Andorra. És una fita important, que mereix la nostra joiosa i agraïda celebració democràtica.

A 30 anys vista, l'obra constitucional, fruit del pacte entre els representants del poble i els coprínceps,

se'ns mostra plena de realisme, saviesa i clarividència. No només va ser capaç d'actualitzar el sistema polític adaptant-lo a les exigències del temps i de l'entorn, sense trencar amb les arrels i la tradició històrica del país, sinó que també s'ha mostrat com un instrument clau per a consolidar la sobirania nacional, la democràcia i els drets fonamentals, així com per a afavorir l'estabilitat institucional, la continuïtat i el progrés d'Andorra. La Constitució és, per tant, un valuós patrimoni col·lectiu, del qual cal tenir-ne cura

entre tots, i que fora bo divulgar àmpliament entre les noves generacions d'andorrans.

Podem sentir-nos orgullosos pel camí recorregut en aquest període de temps i, a la vegada, hem de ser conscients dels grans reptes del moment present. Cal seguir treballant units per construir una societat més justa i fraterna, protectora de la vida, la dignitat i els drets de totes les persones, amb atenció particular als més vulnerables. Cal també trobar les vies que permetin continuar el desenvolupament del país, tot preser-

vant la seva identitat i el patrimoni natural, amb plena cooperació amb Europa i amb la comunitat internacional. En aquest sentit, desitjo que es pugui arribar a un acord d'associació amb la Unió Europea que tingui en compte les especificitats del nostre país i sigui àmpliament acceptat per la majoria democràtica de la ciutadania.

Aquests 30 anys de la Constitució coincideixen també amb els 15 anys de la signatura i ratificació de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Santa Seu (2008), pel qual s'elevà a compromís ferm que

el Bisbe d'Urgell sigui el copríncep episcopal d'Andorra, i es van establir les bases per a la respectuosa cooperació entre l'Església catòlica i l'Estat, en favor del bé comú dels andorrans. Crec que és bo que continuem treballant per enfortir i desenvolupar aquesta històrica i fecunda col·laboració.

Desitjo que aquest important aniversari constitucional ens motivi a continuar treballant units i amb generositat pel bé de tota la societat andorrana. ◀

Joiosa festa de la Constitució!

Estem oberts

WINE BEÇ

Carrer François Mitterrand 2 local 8-9,
AD700 Escaldes-Engordany
Telf. +376 828 667

S.E. Emmanuel Macron

President de la República Francesa i copríncep d'Andorra

En aquest 14 de març de 2023, 30è. aniversari de la Constitució, volia adreçar-me, mitjançant aquest missatge, a tots vosaltres, andorranes, andorranos, així com a tots els que heu escollit el Principat d'Andorra com a terra d'acollida i de vida.

L'any 1993, sota l'impuls dels coprínceps i del Consell General, la Constitució va ser redactada i aprovada per referèndum pel poble andorrà.

El Principat es va convertir, després de segles d'un estatus jurídic incert, en un Estat de dret amb una sobirania plena i completa.

Fruit d'un treball i d'un esforç col·lectiu, on cada actor, coprínceps, Consell General i societat civil, va poder matisar les seves diferències i apropar els seus punts de vista, la Constitució andorrana demostra des de fa 30 anys que respon a una visió històrica moderna, sense trencar amb la tradició secular del sistema institucional an-

dorrà, i permet a Andorra afrontar amb valentia i responsabilitat els reptes del segle XXI.

En aquest dia de celebració i en el particular context internacional que coneixem, convido a totes les forces vives d'Andorra, govern, parlament, parròquies, actors de la vida econòmica i social, ciutadans, a unir-se per retrobar l'esperit de 1993 basat en la unió i la confiança, a aplicar els principis establerts en el preàmbul de la Constitució de promoció dels valors que són la lli-

bertat, la justícia i el progrés social.

D'aquí a unes setmanes, el proper 2 d'abril, haureu de designar els vostres representants al Consell General. És fonamental per al futur del Principat, per a la seva cohesió, que la participació en aquestes eleccions sigui la més alta possible.

Andorra ha demostrat en la seva història multiseular la seva capacitat d'adaptació, innovació, imaginació que li ha permès existir entre dues nacions pode-

roses. Els futurs Consell General i Govern sorgits de les urnes hauran d'afrontar el repte de determinar de manera sobirana i responsable el camí que desitgen seguir per l'avenir del Principat.

Com a copríncep, garant de la permanència i continuïtat d'Andorra, tinc confiança en la capacitat de les andorranes i dels andorranos per escollir el camí de l'obertura a Europa i al món, en comptes d'un altre sense sortida i replegat en si mateix. ◀

Units creem futur

Feliç Dia de la Constitució

— — —
30è aniversari
de la Constitució
d'Andorra

#BancaCompromesa

M.I. Sr. Xavier Espot Zamora

Cap de Govern en funcions

Benvolgudes ciutadanes i ciutadans, Aquest any la celebració de l'aniversari de la nostra Constitució té un significat especial perquè en commemorarem els 30 anys de l'aprovació. El 14 de març de 1993 va culminar un dels processos més importants de la història moderna del nostre país, un canvi del tot necessari que va comportar la plena democratització de les institucions, va traslladar la sobirania al poble andorrà i va dotar el país dels atributs que encara li mancaven per esdevenir un estat de dret, democràtic i social, amb la forma de copríncipat parlamentari.

Tres dècades després, s'ha vist com la Carta Magna té un valor innegable i constitueix el frontispici d'un sistema que estableix una

separació clara entre el poder executiu, el legislatiu i el judicial, reconeix el pluralisme polític, advoca per la participació política i reconeix, també, els drets fonamentals i les llibertats públiques pròpies d'un estat modern.

Lluny d'una visió mística, aquest nou model va permetre que el nostre país passés de no tenir estatus jurídic internacional a ser reconegut internacionalment. Les Nacions Unides van ser l'inici d'una llarga llista d'organismes de dret internacional públic als quals Andorra tindria accés. Precisament, l'encaix internacional del nostre país està intrínsecament relacionat amb el desenvolupament de la nostra economia, de les nostres possibilitats d'obrir nous horitzons, d'assolir nous reptes per respondre a les aspiracions i a les expectatives de les generacions actuals i les futures, les més jo-

ves; aspiracions i expectatives que no són menors perquè possiblement—som davant dels joves més ben preparats de la nostra història i Andorra no els pot girar l'esquena.

Les excel·lents relacions amb el nostre entorn també tenen un important component de seguretat jurídica, d'estabilitat o de confiança, que ens permet anar més enllà en qüestions tan importants com la nostra relació amb la Unió Europea. Una qüestió que cap Govern no ha passat per alt, conscient dels beneficis que comportarà per a Andorra la participació en el mercat interior europeu.

Aquests últims 30 anys, gràcies a l'establiment d'aquest model constitucional modern, Andorra també ha esdevingut un exemple en matèria d'educació, de sanitat pública, de preservació dels nostres béns més preuats, com són el patrimoni natural i el cultural, de

lluita contra el canvi climàtic, de transició energètica i de tantes i tantes altres matèries que són les que ens acaben definint com a país i que forgen el nostre caràcter.

Fa escassament un mes, abaixàvem el teló de la vuitena legislatura. Una legislatura complexa per la imprevisibilitat i la urgència dels fets; la pandèmia de la COVID-19 ens va obligar a prendre decisions d'una enorme importància sobre la vida de les persones, sense tenir clar on érem i encara menys on seríem l'endemà. Després de deixar enrere els moments més difícils de la pandèmia, la guerra a Ucraïna i les conseqüències que ha tingut sobre la inflació o el poder adquisitiu ens obligaven, de nou, a adoptar mesures excepcionals. No existeix un manual de com governar en temps de crisi, però el principi i l'acció fonamental radiquen en estar al costat dels

ciutadans i preparar-nos millor de cara al futur.

El 2 d'abril vinent, Andorra celebra les eleccions generals, uns comicis que es desenvoluparan, com sempre, amb totes les garanties. Unes garanties consolidades a la Carta Magna, que va reconèixer explícitament els partits polítics, més enllà dels denominats «grups», «unions» o «candidatures» dels anys 80, i va donar peu així al naixement dels primers partits d'àmbit nacional.

Trenta anys després d'aquell diumenge 14 de març de 1993, quan el poble andorrà va ser cridat al referèndum, hem de continuar defensant la nostra Constitució, preservar-la i desenvolupar-la fins a les últimes conseqüències, perquè encara és un instrument plenament vigent i útil per seguir assolint cotes més altes de llibertat, cohesió i sostenibilitat. ◀

El **compromís** amb l'estalvi energètic
és cosa de tots.

Feliç dia de la Constitució

M.I. Sra. Roser Suñé

Síndica general en funcions

Benvolguts ciutadans i benivolgudes ciutadanes, Aquest any celebrem el 30è aniversari de la Constitució, el text que ha bastit la nostra estructura com a estat modern des del 1993 i ha permès que desenvolupéssim un corpus normatiu que ha regit la nostra vida en molts aspectes.

La Constitució, adoptada per àmplia majoria, va ser un treball intens on totes les parts varen saber trobar els encaixos suficients que van permetre el seu redactat final i que hem d'entendre, aquí i ara, com el fruit d'anys de debat i de recerca, amb participa-

ció d'amplis sectors de la ciutadania que va cloure amb un èxit col·lectiu.

De la Constitució se n'han després múltiples iniciatives legislatives que han refermat el Principat d'Andorra com a un estat independent, de dret, democràtic i social, tal i com trobem explícitament citat en l'article 1 del Títol I. Aquests són, doncs, els eixos principals que han d'inspirar tota acció política. Des de la seva entrada en vigor, totes aquelles persones que han exercit responsabilitats de gestió de les estructures públiques s'han esforçat en desplegar-ne els seus apartats i l'han tingut com a guia bàsica en el seu treball quotidià.

Com bé sabeu, aquest aniversari coincideix amb la convocatòria electoral per a la propera legislatura, i des d'aquí voldria apel·lar a l'esperit amb el qual es va treballar la Carta Magna per assolir aquella generositat i voluntat de superar les dificultats que va prevaldre en tots els participants en el procés de redacció. Igual que aquell fou un moment històric per al nostre país, ara ens trobem també en una cruïlla de camins on aquelles fetes haurien de ser reproduïdes per aquells que esdevinguin membres del Consell General si volem conservar tot allò que el Títol II, dedicat als drets i a les llibertats, implica per a la creació d'una comunitat cohesionada i participativa.

Em permeto citar l'article 31 que de manera clara i inequívoca ens assenjala el camí que hem de seguir per donar resposta a alguns dels reptes més punyents que tindrem en els propers anys: «És funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sol i de tots els recursos naturals, amb la finalitat de garantir a tothom una qualitat de vida digna i de restablir i mantenir per a les generacions futures un equilibri, ecològic racional en l'atmosfera, l'aigua i la terra i de defensar la flora i la fauna autòctones».

Amb aquestes paraules, i pel fet de ser la meua darrera salutació com a síndica general, vull remarcar que el meu compromís

amb els ciutadans i les ciutadanes del nostre país sempre ha estat per aconseguir un desenvolupament sostenible en benefici d'aquells que hi som i dels que vindran.

Si el 1993 vam aconseguir un pacte per desenvolupar un magnífic marc institucional que ens ha permès caminar durant aquests 30 anys, ara ens correspon assolir-ne un de nou per a una societat encara més cohesionada i conscient que els recursos són finits i que ens correspon a tots vetllar per la seva bona distribució. Les generacions futures ens ho reclamem. <

Feliç dia de la Constitució.

Augé HOLDING GROUP

**L'unic grup del Principat
que ofereix un servei
integral de 360°**

Ja fa **30 anys** que caminem sota l'aixopluc de la nostra **Constitució**, conscients, convençuts i decidits a contribuir a la promoció de valors com la llibertat, la justícia, la democràcia i el progrés social.

I com es diu al Preàmbul de la nostra Carta Magna,

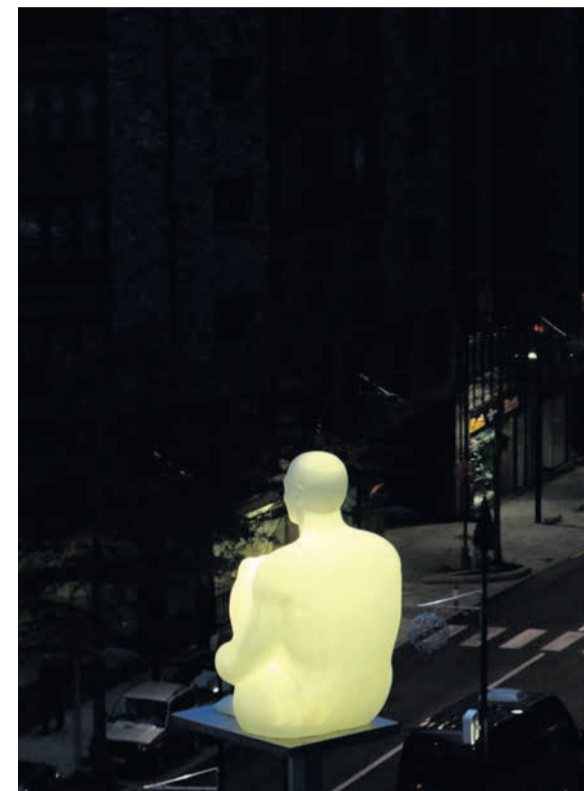

*Amb el desig que el lema "**virtus, unita, fortior**", que ha presidit el camí pacífic d'Andorra a través de més de set-cents anys d'història, segueixi essent una divisa plenament vigent i orienti sempre les actuacions dels andorrans.*

**Des d'Augé Holding Grup, us desitgem
un Fel·liç dia de la Constitució!**

Programació

Dilluns, 13 de març

17.00 h Jornada de portes obertes al Consell General

El Consell General obrirà les seves portes al públic per visitar de manera gratuïta Casa de la Vall i les instal·lacions del nou parlament. Com a novetat, en aquesta edició s'obrirà al públic el túnel que comunica el Consell General amb Casa de la Vall, on es podrà visitar una exposició de fotografies sobre l'evolució de la seu històrica de Casa de la Vall (1419) fins a l'actual seu parlamentària (2011).

17.00-19.30 h Tallers creatius i berenar per a infants al Consell General

20.30 h Fi de la jornada de portes obertes

19.00-22.00 h Il·luminació de la façana de la Casa de la Vall amb els colors de la bandera d'Andorra

Dimarts, 14 de març

10.00 h Jornada de portes obertes del Consell General al públic per visitar de manera gratuïta Casa de la Vall i les instal·lacions del nou parlament. Com a novetat, en aquesta edició s'obrirà al públic el túnel que comunica el Consell General amb Casa de la Vall, on es podrà visitar una exposició de fotografies sobre l'evolució de la seu històrica de Casa de la Vall (1419) fins a l'actual seu parlamentària (2011).

10.30-13.30 h Actuació de l'Esbart Laurèdia a la plaça

11.30-13.30 h Audició de sardanes

12.00 h Concert dels 30 anys de la Constitució del Principat d'Andorra i de la Fundació ONCA

Centre de Congressos d'Andorra la Vella
L'Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra i la Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra interpretaran el següent programa:

1a. part (ONCA)

- *Les Valls d'Andorra* (sardana), de Joan Ventura i Tort, amb instrumentització per a cordes d'Albert Gumí

- Interpretació de tres temes d'un cançoner andorrà *A Andorra, El cant del Valira* i *Aplec a Canòlic*, d'Enric Marfany i Gosset, a càrrec de la soprano Maria Soler, amb adaptació per a cordes de Jordi Coll
- *Jo voldria ser andorrà*, amb harmonització i arranjament per a veu i cordes d'Albert Gumí, amb interpretació de la soprano Maria Soler

2a. part (ONCA/Jonca)

Estrena de l'obra *Un viatge*, d'Albert Villaró interpretada sota la direcció artística d'Albert Gumí, amb motiu dels 30 anys de la Constitució andorrana, i que comptarà amb la participació dels actors Raquel López i Oriol Guillem sota la direcció d'actors i dramaturgia de Joan Hernández

Les entrades estan a la venda a www.onca.ad.

14.00 h **Fi dels actes i de la jornada de portes obertes**

19.00-22.00 h **Il·luminació de la façana de la Casa de la Vall** amb els colors de la bandera d'Andorra

***Altres activitats per commemorar el 30è aniversari de l'aprovació de la Carta Magna impulsades per la Sindicatura per apropar la Constitució als diferents perfils de la població:**

- **Alumnes PAS batxillerat escola andorrana:** la Sindicatura ha encarregat a un grup d'alumnes que facin una relectura de la Carta Magna per apropar els seus valors als joves mitjançant les noves tecnologies. L'eina està actualment en procés d'elaboració.
- **JOCAND:** amb la col·laboració de la Fundació Escena Nacional, la Jove Companyia Nacional d'Andorra produirà un espectacle teatral per explicar el procés històric que va emmarcar l'aprovació de la Constitució amb un to divulgatiu i proper destinat al públic familiar i jove. L'estrena tindrà lloc el maig i es podrà veure a les diferents parròquies.
- **Andorra Recerca i Innovació:** el Consell General ha signat un conveni de col·laboració per editar dues publicacions d'estudis històrics i d'anàlisi política que s'iniciaran durant el 2023 amb un treball sobre el procés constituent i un balanç d'aquests 30 anys de l'Andorra constitucional. <

1993
2023
ANYS

DEMÒCRATES AMB EL TRENTÈ ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ ANDORRANA

DEMÒCRATES

Aquest 30è aniversari em permet explicar i aclarir la meva decisió del dia 2 de febrer de 1993, quan la meua primera intenció va ser abstenir-me a la votació.

Durant aquests 30 anys, s'han dit moltes falsedats sobre la meua actuació, dient que jo no volia la Constitució. !!!
Mentida molt gran. !!!

Nomes cal llegir l'acta del Consell General d'aquell dia, i es veurà que la meua motivació era deguda al canvi del sistema electoral, on es passava de quatre consellers per parròquia a tan sols dos, i la resta nacional. !!!

Jo creia en la federació de parròquies, i en la igualtat entre elles, però mai, com alguns dels meus grans detractors han volgut vendre, que jo no volia la Constitució. AIXÒ ES UNA GRAN MENTIDA. !!!

Veient, però, en aquell moment que altres que pensaven igual que jo, la varen votar, vaig

creure oportú afegir-me a la decisió que amb mi passaria a ser UNÀNIME, la qual cosa en aquell moment era important; vot del Consell General sense fissures.

Prova d'això és que conjuntament amb els companys CONSELLERS generals d'Ordino vàrem fer una intensa campanya a Ordino a favor del sí. !!!

Parròquia que des del comú es feia campanya pel NO, i gracies a la campanya dels quatre consellers, vàrem aconseguir el Sí. Ajustat, però el Sí a la Constitució. !!!

Recordar que Ordino va ser la parròquia on va haver-hi més resistència a la Constitució.

Valia la pena aclarir-ho, i no acceptar més mentides i fal·làcies dels que l'únic que han volgut durant aquests 30 anys es deteriorar la meua imatge pel seu interès personal o periodístic. !!!
Visca Andorra. !!!

Enric Dolsa Font
Conseller general per Ordino, l'Any 1993 en l'aprovació de la constitució

 el Periòdic

Feliç Dia de la
CONSTITUCIÓ

Naixement de la Constitució Andorrana

La Constitució, que enguany compleix 30 anys, va ser el resultat d'un llarg camí pel aconseguir que el país s'equiparés a nivell institucional i de drets dels països veïns. Un cop aprovada en referèndum, va ser ratificada pels dos coprínceps d'Andorra, el president de la República francesa i el bisbe de la Seu d'Urgell, que l'any 1993 estaven en mans de François Mitterrand i Joan Martí Alanís, respectivament, així com pel síndic general, Jordi Farràs Forné. Però abans del referèndum i de la signatura hi va haver moltes negociacions per redactar la Carta Magna, primer al Consell General i després amb els representants dels dos coprínceps.

El procés es va iniciar a partir de la recomanació feta pel Consell d'Europa, que va de-

manar una enquesta sobre la situació dels drets humans a Andorra, confiada a tres diputats. Paral·lelament, però, van enviar una carta als coprínceps instaurant-los a una reforma institucional perquè el Principat fos un Estat de Dret i perquè efectuessin el traspàs de competències necessàries. Andorra necessitava una Constitució per poder accedir a formar part del Consell d'Europa, però el copríncep episcopal no acabava de moure fitxa, mentre el copríncep francès es mostrava favorable.

Un peu a l'accelerador

Hi va haver reunions confidencials d'alt nivell a París, però després de la resolució del Consell d'Europa demanant la reforma institucional i el discurs de política general del cap de Govern on es va reclamar la Constitució, el

Un cop aprovada en referèndum, la Carta Magna va ser ratificada pels dos coprínceps d'Andorra de llavors, així com pel síndic general

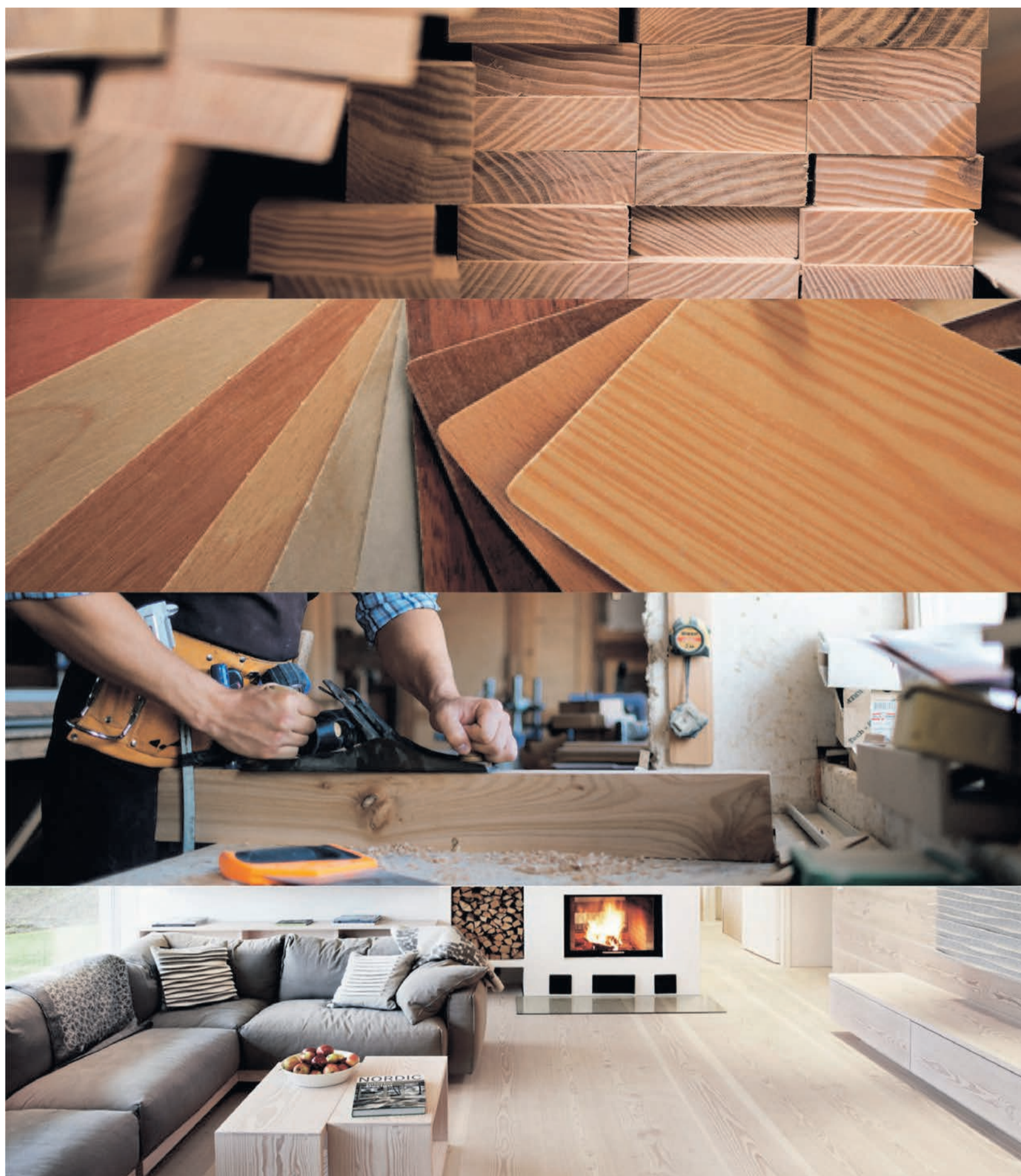
procés es va accelerar. Finalment es va redactar un text i el subsíndic va enviar una carta als coprínceps informant de l'acord i demanant l'obertura de negociacions a través dels seus serveis i un calendari de treball. La resposta del copríncep francès va arribar primer, acceptant la negociació. El copríncep episcopal va trigar tres mesos en donar el seu vist i plau a la negociació, que van ser molt detallades. La llista dels objectius generals de la Constitució aprovada pel Consell General demanava que: Andorra seria un estat democràtic; la sobirania emanaria del poble; hi hauria divisió de poders; la justícia seria independent; els coprínceps serien els caps d'Estat de manera conjunta, i es mantindria la divisió en parròquies.

La comissió tripartita es reuní diverses vegades i van establir la

negociació de cada títol de manera individual, deixant els més conflictius per al final. Afortunadament hi va haver acord. I la resta ja és història.

Una neutralitat que ja no ho és tant

Segons consta a la Constitució, Andorra es declara país neutral, a l'igual que Suïssa i Suècia, i així ho ha mantingut fins l'any passat, quan el Govern andorrà es va posicionar al costat de la Unió Europea i va aplicar sancions econòmiques a les empreses i oligarquies russes amb motiu de la invasió d'Ucraïna. Per poder aplicar les dites sancions, primer, El Consell General va haver d'aprovar una llei específica, ja que com hem comentat l'ordenament jurídic del Principat no preveu l'aplicació de sancions per aquesta causa. ◀

FREIXES sl
Fusteria - Ebenisteria - Decoració

c/ de Castellà de Sucarà, 4 -
Tel: 860 898
ANDORRA LA VELLA
e-mail: fusteriafreixes@andorra.ad
www.fusteriafreixes.com

Història i funcions del Consell General

Segons el que estableix l'article 50 de la Constitució, el Consell General exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos de l'Estat i impulsa i controla l'acció política del Govern. A més, el Consell General elegix el cap de Govern a l'inici de cada legislatura.

El Consell General està constituït per 28 consellers generals, elegits cada quatre anys en un procés electoral. Dels 28, 14 consellers són elegits en la circumscripció nacional i 14 en represen-

tació dels set parròquies que conformen el Principat: Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria, Escaldes-Engordany, la Massana, Ordino, Encamp i Canillo.

La presidència l'ocupa el síndic general i el subsíndic general. Els altres òrgans rectors són la Sindicatura, la Junta de Presidents, els grups parlamentaris, la Comissió Permanent i les comissions legislatives permanents.

Pel que fa a les sessions, aquestes poden ser ordinàries i tradicionals. De les segones n'hi ha dues, la del 14 de març, dia de la Constitució, i la del 21 de des-

embre, durant les quals els consellers generals llueixen els vestits tradicionals, amb capa i bicorni en el cas dels síndics, i l'abric i tricorni en el cas dels consellers generals.

Una institució històrica

Com a institució, el Consell General ha mantingut la seva continuïtat a Andorra des que fou creat al 1419, a petició dels mateixos andorrans. El seu paper ha estat clau en la vida andorrana i per al manteniment de la inde-

pendència del país, encara que com és evident les seves funcions han evolucionat al llarg d'aquests quasi sis segles fins a arribar al 1993 amb l'aprovació en referèndum de la Constitució.

Les dones al Consell General

Gràcies al reconeixement al 1973 del dret de les dones a ser elegides, es va poder posar fi a la discriminació de la dona quant als seus drets polítics. No obstant, no va ser fins al 1984 que hi va haver una consellera general a la sala de ses-

sions de la Casa de la Vall. I des de llavors, les dones han anat guanyant presència política. A la legislatura constituent, al 1993, hi van participar quatre conselleres generals, i una d'elles va ser nomenada ministra. A la legislatura 2011-2015, i per primer cop, el Consell General va assolir la mateixa proporció de conselleres i de consellers generals. En les eleccions del passat 2019 es va aconseguir una altra fita: l'elecció de la primera síndica general en la llarga història de la institució. <

Evolució del paper dels comuns a la història andorrana

Ara que es compleixen 30 anys de la Constitució andorrana, és un bon moment de l'important paper que els comuns van tenir molt abans de la seva aprovació. Per trobar les seves arrels ens hem de situar a les assemblees que tenien lloc durant l'alta Edat Mitja (segle XIII) dels caps de casa, davant la necessitat d'organitzar-se davant dels poders dels senyors feudals i establir mecanismes de representació. Als seus inicis es reunien als porxos de les esglésies o als cementiris.

Al llarg del segle XV, aquestes assemblees van evolucionar fins a

constituir òrgans de govern més reduïts amb representants electes, antecedents dels còsols i consellers que es coneixen un segle després.

Abans de la Constitució del 1993, els comuns decidien sobre aspectes bàsics de la vida econòmica i social de les seves comunitats, com ara el control dels recursos naturals, la gestió dels espais de pastura i conreu, la imposició de taxes i tributs, l'aprovació de les concessions per a l'explotació de mines de ferro i fargues, el manteniment dels ponts i els camins, la legislació a través de les ordinacions i el nomenament dels càrrecs i oficis de l'administració comunal.

Els còsols en actiu i els de l'any anterior formaven part del Consell de la Terra, l'assemblea de totes les parròquies consolidada al 1419 per concessió del copríncep episcopal i ratificada posteriorment pel copríncep comte de Foix. En la pràctica, el Principat funcionava com una federació de parròquies unides en la defensa dels interessos que tenien en comú.

Paper dels comuns a la Constitució

Tanmateix a partir de l'aprovació de la Constitució al 1993, la funció de la figura del comú va quedar establerta al títol VIè, on s'expliquen també les seves com-

petències: són corporacions públiques amb personalitat jurídica i potestat normativa local, sotmesa a llei en forma d'ordinacions, reglaments i decrets, i funcionen sota el principi d'autogovern pel que fa a l'àmbit de les seves competències, exercides segons el que estableix la Constitució, les lleis i la tradició. En la pràctica, els comuns tenen una autonomia administrativa i financera en competències com el cens de la població, les polítiques públiques, el comerç, la indústria i les activitats professionals, la delimitació del territori comunal, els béns propis i de domini públic comunal, els recursos naturals, el cadastre, l'urbanisme, la cultura, els esports i les activitats socials, entre d'altres.

Amb la finalitat d'assegurar la seva capacitat econòmica, es va determinar per llei les transferències de capital del pressupost general als comuns, que garanteix una partida igual per a totes les parròquies i una partida variable, segons la població, l'extensió del territori i altres indicadors.

Amés, els comuns tenen iniciativa legislativa i poden interposar recursos d'inconstitucionalitat en els termes previstos a la mateixa Constitució. <

COMPANYIA INTERNACIONAL DEL BRILLANT

*Únic despatx d'Andorra especialitzat exclusivament
en venda de diamants i or d'inversió*

MANEL CASTILLO

Gemmòleg especialista en diamants. **Membre HRD** (consell sup del diamant) Amberes.

Col·legiat núm. 3136 Jorg

Tel.: 00 376 866 157 / 339 382 · email: macsib@gmail.com · Av. Doctor Mitjavila, 17 baixos. **Andorra la Vella**

Història d'un himne

20

Va ser a partir de l'any 1921 que Andorra té himne nacional de manera oficial, quan el llavors bisbe de la Seu i copríncep d'Andorra va escriure El Gran Carlemany, al qual va posar música Enric Marfany Bons, un músic de Sant Julià de Loira format a l'Escolania de Montserrat i que també és autor de la *Marxa del Consell*.

L'himne va ser interpretat per primera vegada aquell mateix any, durant la celebració de la festivitat de la patrona del Principat, la verge de Meritxell.

De què parla l'himne?

La lletra de l'himne fa referència

a moments històrics que han succeït al Principat, com ara que va formar part d'Espanya i França en algunes etapes; que la forma de govern del país (copríncipat parlamentari) és únic al món; i que va ser el primer territori de la reconquesta cristiana de la zona duta a terme per Carlemany.

Hem de recordar que Carlemany està considerat no només el fundador de les dinasties francesa i alemanya sinó també el «pare d'Europa». El seu imperi unificà per rimer cop la major part d'Europa occidental des de la caiguda de l'Imperi romà.

Per tant, a l'himne es fa menció d'elements que configuren el significat i la identitat del territori: la seva tradició religiosa (el 90% dels andorrans són cristians), la

seva neutralitat com a país i la seva independència. No en va, el propi nom de l'himne és un homenatge al que consideren el seu pare polític: Carlemany.

El Gran Carlemany

El gran Carlemany, mon pare,
dels alarbs ens deslliurà,
i del cel vida em donà,
de Meritxell la gran Mare.
Princesa nasquí i pubilla
entre dos nacions, neutral;
sols resto l'única filla,
de l'imperi Carlemany.
Creient i lliure onze segles,
creient i lliure vull ser
siguin els furs mos tutors
i mos Prínceps defensors,
i mos Prínceps defensors!

Feliç dia de la Constitució

**Ctra. De la Rabassa, Ed. Terres de Cibos Bloc B Àtic 2ª Porta
AD600 Sant Julià de Lòria
Mail: Bmserveis.and@gmail.com
Telèfons de contacte: +376 360 867 - +376 672 686**

El proper dimarts se celebra el Dia de la Constitució que enguany complirà 30 anys. Aquest va ser un dia que passà a la història andorrana perquè va ser la data en què els ciutadans i les ciutadanes del país van aprova mitjançant un referèndum la Carta Magna. A partir d'aquell dia la Constitució feia possible que el Principat fos un estat de dret homologat internacionalment. Des de EL PERIÒDIC hem conversat amb una figura cabdal d'aquella jornada històrica, Jordi Farràs, que va ser síndic general entre 1992 i 1994, i que va formar part del procés constituent.

—**Com recorda aquella època en què es va redactar i aprovar la Constitució?**

—Com una època inoblidable de la nostra joventut política amb un equip del Consell que estava bastant conjuntat. Tot i que van haver de fer força feina va ser molt enriquidora per tots nosaltres i va suposar la consolidació d'una companyonia que no era fàcil d'obtenir, tot s'ha de dir, però al final es va assolir un treball en equip que era l'important. La prova és que fem una trobada anual i demostra que 30 anys després continuem mantenint aquesta tradició perquè es va crear una unió molt forta entre nosaltres.

—**Realment va ser tan complicat arribar a acords com es diu?**

—Sí, sobretot els relacionats amb les funcions dels coprínceps en el nou esquema institucional, en concret la figura del copríncep episcopal com a garant de la sobirania andorrana i de la seva independència, amb un paper important pel que feia als tractats internacionals que es poguessin signar i que posesin en joc la citada sobirania, cosa comprensible perquè era un dels rols que havien jugat els coprínceps al llarg dels segles; finalment es va trobar una fórmula que va satisfer a tothom; i a nivell intern el tema de la representació de les parròquies al Consell. Eren els dos esculls principals.

—**Entre tots els signants no més hi va haver una dona, la Maria Reig. Creu que si més dones haguessin format part del procés, la Constitució seria diferent?**

—Si bé a la comissió constitu-

Jordi Farràs
Ex síndic general

«Crec que si hagués l'opció de llistes obertes, no s'hi hauria donat aquesta profusió de partits»

ent i que va participar a les negociacions va ser només la Maria Reig, al Consell General n'hi havia cinc o sis més. Evidentment, la qüestió del feminisme en aquell temps no era tan acusat com ara, si bé les dones ja s'incorporaven a la política, el moviment anava a més i bé s'ha legislat perquè hi hagi paritat, però jo diria que sense legislar s'hi hagués arribat. Almenys en

el terreny de la política hi ha un equilibri real.

—**Amb 30 anys vista, creu que la Constitució ha aguantat bé el pas del temps?**

—La prova és que la tenim aquí davant i encara no s'ha mogut. La major part de temes que poden sorgir tenen solució a través de la via legislativa, no és necessari procedir a una reforma de la

Constitució. Si un dia es volgués reformar, amb els temes que van formar part del compromís de la signatura de la Constitució, no seria fàcil. Va ser un compromís polític que es va voler blindar perquè per molt consens que hi va haver uns van considerar que havien cedit més que els altres, i per això van decidir que es pogués mantenir, no per sempre, però que la poguéssim digerir

“

«Si un dia es volgués reformar [la Constitució], amb els temes que van formar part del compromís de la signatura de la Constitució, no seria fàcil»

bé abans de fer un pas substancial cap a una altra fórmula.

—**La tendència cap al multipartidisme actual enforteix la democràcia o l'afebleix?**

—Crec que els governs de coalició no són dolents, entre d'altres coses perquè fan que el treball governamental estigui més meditat i sospesat. Quan es va discutir la Constitució un dels temes que es van debatre era si dins de les llistes que es presentaven a les eleccions havien de ser obertes o tancades. Una part important del Consell considerava que en un país petit com Andorra si bé lles llistes les confeccionaven els partits, l'elector, coneixedor dels candidats que es presentaven havia de tenir la facultat de modificar aquest ordre de les citades llistes. Evidentment, els més acèrrims defensors de la dictadura de partit van guanyar finalment aquesta partida. Jo crec que si hagués l'opció de llistes obertes, no s'hi hauria donat aquesta profusió de partits. La dictadura del partit força dissidències, que moltes vegades estan condicionades per la confecció de les llistes. El líder màxim té tendència a confeccionar les llistes que siguin de la seva mà. En qualsevol cas, a nivell de resultat final el sistema fa que prevalgui el tot o res i el que més vots guanya, se'ls emporta tots. No hem d'oblidar un principi bàsic: el Consell General ha de representar al país però alhora ha de permetre la governabilitat del país, això fa que hi hagi una tendència a afavorir que hi hagi una majoria relativament clara per no trobar-te en un poti-poti que no et deixa avançar. <

NAVASFOR

MOVIMENTS DE TERRES • ÀRIDS I FORMIGONS

Tel. **865 444**

navasfor@navasfor.com

**C/ Mossèn Lluís Pujol - Nau Navas, s/n,
Santa Coloma, Andorra**

Feliç dia de la **Constitució**

Aniversari de la Constitució amb noves formacions polítiques

El 30è aniversari de la Constitució coincideix amb període preelectoral ja que el 2 d'abril tindran lloc les ... eleccions al Consell General. Enguany es presentaran tres partits polítics nous: Acció, Andorra Enda-

vant i Concòrdia, i amb tots tres els hem demanat una reflexió sobre el canvi de paradigma polític del país, que ha passat del bipartidisme del 1993 al multipartidisme actual.

ACCIÓ

La política i la societat són dinàmiques. Andorra ha evolucionat en els últims 30 anys amb més pluralitat política, cada cop més ciutadans i ciutadanes volen dir-hi la seva i disposem d'una Constitució que dona cabuda al multipartidisme actual oferint més opcions als ciutadans. Actualment som 30.000 andorranes i andorrans amb dret a vot. El sistema electoral disposa de vuit circumscripcions, una nacional, de caràcter proporcional, i set territorials, en forma de llista majoritària. La proporcionalitat de la circumscripció nacional té un sistema de restes que promou la representació de les opcions minori-

tàries. El sistema a la circumscripció parroquial, en canvi, atorga els dos representants al Consell General la llista més votada encara que sigui per un sol vot. Per això, creiem necessari estudiar una millor representativitat. El sistema actual penalitza a les segones opcions més votades amb zero consellers generals. Davant aquesta situació, els partits han optat per fer pactes preelectorals per aconseguir representació. Entenem que seria convenient establir un sistema més representatiu en les circumscripcions territorials, algun tipus de 1+1 en resultats molt ajustats.

ANDORRA ENDAVANT

Des d'Andorra Endavant, pensem que des de la Constitució, la classe política ha canviat. Abans els consellers generals no cobraven i tenien vocació de servei públic. Tenien sentit comú. Avui, hi ha moltes formacions polítiques que es reparteixen les cadires abans de les eleccions oblidant el seu propi model de país. Volen fer creure que es pot triar entre molts partits quan, en realitat, són els mateixos amb diferents colors, i les coalicions territorials parlen per sí soles. Andorra Endavant no comparteix aquesta filosofia. Entenem que primer cal definir un model de país i després buscar candidats per defensar-lo. No compartim

la política de la cadira. Pensem que 30 anys després, cal modificar la Constitució en alguns aspectes. Primer, canviant els nomenaments de les màximes figures de la Justícia per despolititzar el sistema judicial, per evitar que siguin designades o proposades pel Síndic General i pel Cap de Govern. Segon, cal canviar la curta durada del mandat dels jutges per evitar pressions polítiques, i canviar per uns mandats fixos. Calen batlles sota d'un control extern que no depengui del Consell Superior de la Justícia. Cal coratge per fer un canvi pel bé d'Andorra i a Andorra Endavant el tenim.

CONCÒRDIA

Més enllà del seu ànim simbòlic, els aniversaris acostumen a ser una oportunitat única per a reflexionar sobre el camí transcorregut i realçar el que hem aconseguit. En aquest sentit, la Constitució és –sense cap mena de dubte–, el text definitori d'Andorra. El seu contingut dota d'una raó de ser a la nostra nació i exerceix com una bàscula que assegura l'equilibri institucional, a la vegada que protegeix els fonaments democràtics de l'estat. Malgrat el seu esperit laic, pocs textos gaudeixen d'una dimensió tan sagrada com el de la Constitució. El bon disseny constitucional ha estat crucial per a garantir l'estabilitat política i el desenvolupa-

ment socioeconòmic d'Andorra en els últims 30 anys. No obstant això, Andorra no pot ser aliena als avenços del món contemporani. Per això, en els pròxims anys, caldrà afrontar la necessitat d'introduir noves esmenes, però, no ha de ser percebuda com una desnaturalització del text, més aviat com el nostre ferm compromís d'adequar la Constitució a un context canviant i protegir així la seva raó de ser. És el nostre deure honorar la magnitud de la labor dels homes i dones de la generació constituent del 1993, reconèixer el valor del text i inspirar-nos del seu exemple per afrontar els desafiaments de l'avenir.

/ 14/03/22

rental

Feliç dia de la Constitució

#SomJocor

—
25
—

LAMPISTERIA

SPA
WELLNESS

CALEFACCIÓ

ENERGIES
RENOVABLES

BANYS

CLIMATITZACIÓ

COL-LECTIVITATS

/ **Jocor**

Carretera de la Comella, 4-6 / AD500 Andorra la Vella / Andorra / tel. (+376) 802 626 /

És un fet que l'aprovació fa 30 anys de la Constitució andorranca va suposar un canvi de 180° per a la població del país, que adquiria els drets com a societat per decidir en primera persona com volia que fos el Principat a partir de llavors. Trenta anys després, la fita es commemora cada 14 de març, però inevitablement la vinculació de grans i joves no és la mateixa.

Des de les institucions s'han posat fil a l'agulla per revertir aquesta situació i precisament aquest any s'han posat en marxa activitats que ajudaran a què el jovent conegui millor la Carta Magna. D'una banda, la Sindicatura ha encomanat als estudiants del programa PAS de batxillerat andorrà una tasca ben curiosa: traslladar a un llenguatge planer els diferents articles de la Constitució per apropar-la i fer-la més comprensible als joves del país. I no és una proposta baladí ja que la terminologia tècnica comporta allunyament i la conseqüent desconexió de la política. Un cop elaborada la redacció, aquesta es divulgarà mitjançant una pàgina web. En aquesta línia prenen rellevància les paraules de Pau Bascompte, criminòleg i estudiant d'un màster sobre perfils criminals a la Universitat Rei Juan Carlos, a Madrid: «La política andorrana és poc accessible als joves, en general s'utilitza una terminologia amb la qual no estem familiaritzats, i això ens fa desvincular-nos». Això genera, com comenta Bascompte, que la política no sigui un tema del qual en parlin gaire ni tan sols quan hi ha eleccions: «Al 2019, quan vam votar per pri-

Joves i Constitució

Trenta anys després, la fita [Constitució] es commemora cada 14 de març, però inevitablement la vinculació de grans i joves no és la mateixa

mera vegada, sí que ho vam comentar una mica però no sobre si votaríem o no. No va ser un debat real, i la gran majoria vam adoptar la postura política dels nostres pares».

Per contrarrestar aquest fet, a més de la proposta de la Sindicatura, el Consell General i l'Escena Nacional d'Andorra han signat un acord gràcies al qual el parlament andorrà finançarà amb 15.000 euros un treball de la Jonca per representar una obra de teatre sobre el procés que va desembocar en la redacció i aprovació de la Constitució. I per si tot això fos poc, també hi ha un acord amb Andorra Recerca +Innovació per impulsar dues col·leccions de llibres temàtics sobre política i fets històrics del país.

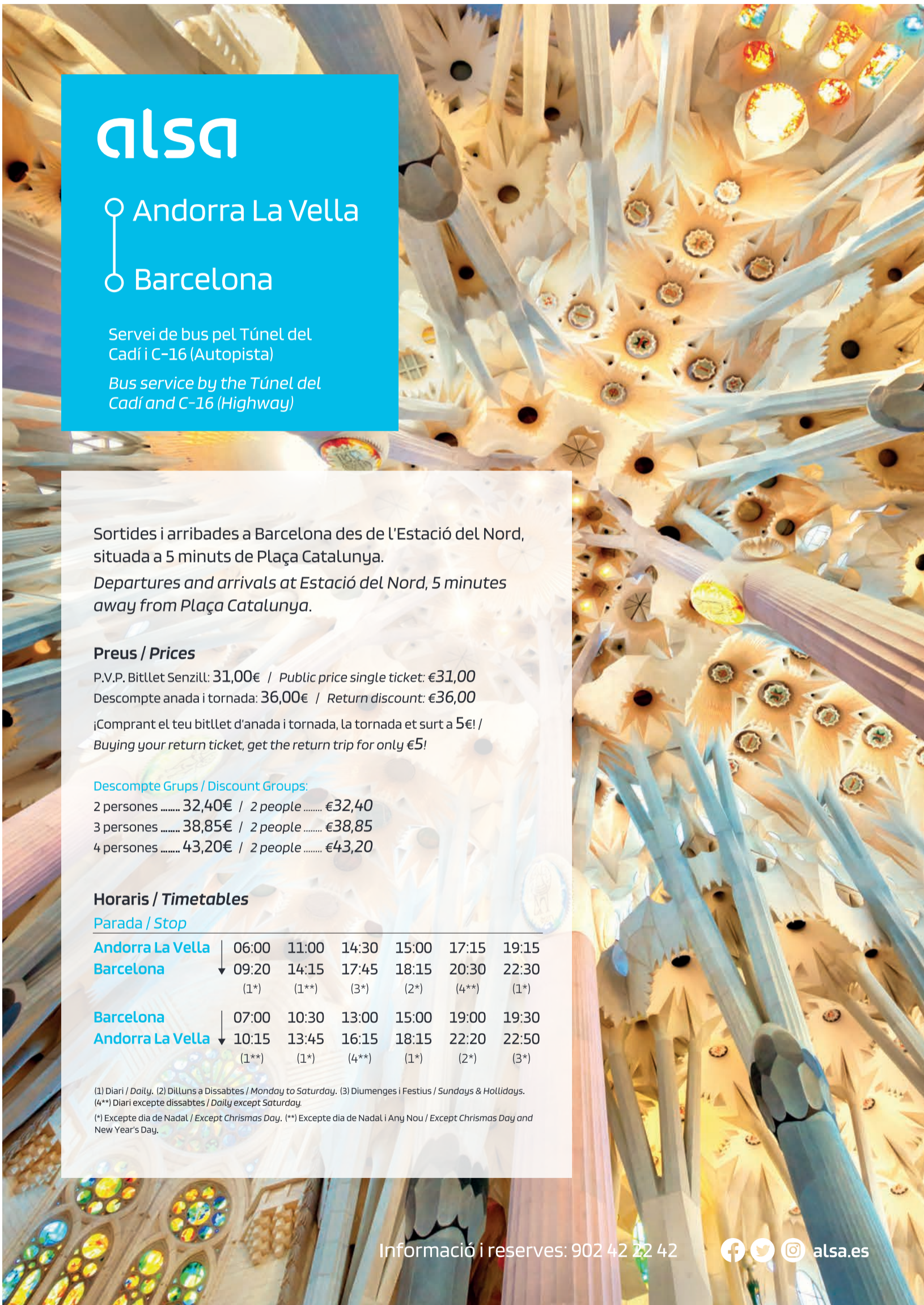
Potser hi ha qui pensa que no cal sent un país petit però el cert és que tot i la rellevància que l'aprovació de la Constitució va tenir fa 30 anys i en el futur del país, fa uns anys es va fer una enquesta a la població sobre la Carta Magna i prop del 49% no sabia quin any es va aprovar, i un 25% desconeixia el dia que se celebra, per no parlar sobre el funcionament del sistema parlamentari andorrà. Pertant, tota la pedagogia que es faci ha de ser benvinguda. Seria bo que les iniciatives no es quedessin en les propostes abans mencionades i que a les escoles s'incidís en aquests aspectes històrics d'Andorra tan importants. Només els ciutadans formats esdevindran ciutadans compromesos. ◀

Consell General dels Joves

A iniciativa del Consell General, el 14 de març del 2002 es va crear el Consell General dels Joves amb l'objectiu d'apropar el sistema democràtic als joves del país.

Aquest projecte se centra en la participació dels alumnes de 3r i 4rt de segona ensenyança per redactar projectes de llei que després s'han d'aprovar al parlament. Es una bona iniciativa per donar a conèixer en la pràctica les institucions polítiques del Principat als joves perquè s'hi sentin vinculats.

El Consell General dels Joves es reuneix anualment i al parlament hi són representats els alumnes dels tres sistemes educatius del país. Pel que fa a les lleis aprovades, no tenen valor jurídic però serveixen de base educativa i d'eina per als polítics, que d'aquesta manera coneixen les inquietuds dels joves del país. ◀

alsa

○ Andorra La Vella
○ Barcelona

Servei de bus pel Túnel del Cadí i C-16 (Autopista)
Bus service by the Túnel del Cadí and C-16 (Highway)

Sortides i arribades a Barcelona des de l'Estació del Nord, situada a 5 minuts de Plaça Catalunya.
Departures and arrivals at Estació del Nord, 5 minutes away from Plaça Catalunya.

Preus / Prices
P.V.P. Bitllet Senzill: 31,00€ / *Public price single ticket: €31,00*
Descompte anada i tornada: 36,00€ / *Return discount: €36,00*
¡Comprant el teu bitllet d'anada i tornada, la tornada et surt a 5€! / *Buying your return ticket, get the return trip for only €5!*

Descompte Grups / Discount Groups:
2 persones 32,40€ / *2 people €32,40*
3 persones 38,85€ / *2 people €38,85*
4 persones 43,20€ / *2 people €43,20*

Horaris / Timetables
Parada / Stop

Andorra La Vella	↓	06:00	11:00	14:30	15:00	17:15	19:15
Barcelona	↓	09:20	14:15	17:45	18:15	20:30	22:30
		(1*)	(1**)	(3*)	(2*)	(4**)	(1*)
Barcelona	↓	07:00	10:30	13:00	15:00	19:00	19:30
Andorra La Vella	↓	10:15	13:45	16:15	18:15	22:20	22:50
		(1**)	(1*)	(4**)	(1*)	(2*)	(3*)

(1) Diari / *Daily.* (2) Dilluns a Dissabtes / *Monday to Saturday.* (3) Diumenges i Festius / *Sundays & Holidays.*
(4**) Diari excepte dissabtes / *Daily except Saturday.*
(*) Excepte dia de Nadal / *Except Christmas Day.* (**) Excepte dia de Nadal i Any Nou / *Except Christmas Day and New Year's Day.*

Mònica Codina

Presidenta de l'Associació de Dones d'Andorra

«Valdria la pena mirar-se la Constitució amb ulleres feministes»

Mònica Codina compta amb un important bagatge professional que l'han convertit en tot un referent de la lluita feminista per la igualtat de drets al Principat. Des de fa dos anys és la presidenta de l'Associació de Dones d'Andorra (ADA) i és en aquest sentit que hem volgut parlar amb ella sobre la Constitució amb motiu del seu 30è aniversari, per saber la seva opinió sobre la Carta Magna en relació amb els drets de les dones.

—Com valora els 30 anys de la Constitució?

—Si la mires en termes generals, és una Constitució que es va pactar gràcies a un esforç de tots, però és veritat que avui dia hi ha coses que s'haurien de revisar. La societat andorrana no és la mateixa, a més, en la redacció hi van participar majoritàriament homes amb una única dona, la Maria Reig. El punt que més ens toca com a dones és el redactat del dret a la vida, sobre el qual tenim una clara reivindicació, i jo especialment com a presidenta de l'Associació de Dones d'Andorra (ADA), pel que fa al fet de poder decidir sobre el nostre cos lliurement. Aquest punt és un escull quant als nostres drets, i en aquest sentit diria que és una Constitució que en certa manera vulnera un dret de les dones. Els partits polítics s'agafen a què el dret a la vida està recollit a la Constitució per no fer res, però les Constitucions no són inamovibles, i hauria d'haver-hi un procés negociador per valorar que estem en una societat d'un altre segle, amb moltes més dones en l'àmbit polític i que valdria la pena mirar-se la Constitució amb ulleres feministes.

«Aquest punt [dret a la vida] és un escull quant als nostres drets, i en aquest sentit diria que és una Constitució que en certa manera vulnera un dret de les dones»

—Com a feminista de llarg recorregut i presidenta de l'ADA, quin és el punt més important de les reivindicacions actuals de les dones a Andorra?

—Una molt important i sobre la qual el proper dia 15 presentarem una proposta és la qüestió del permís de naixement igualitari i intransferible. Considerem que és essencial perquè és una responsabilitat familiar que no ha de recaure en les dones, tot i que des del punt de vista d'aquesta societat patriarcal es vincula sempre a les mares. Per tant, hem de començar a prendre mesures i fer canvis legislatius que permetin aquesta modificació, que de fet la societat ja està fent. Una altra reivindicació té a veure amb l'Institut Andorrà de les Dones, creat l'any passat, però que necessita més recursos.

—Per tirar endavant projectes?

—Exacte. Entenc que és una institució que tot jut comença a treballar, però al 2023 només s'hi han destinat 140.000 euros i entre que pagues els sous al personal ja em diràs quins diners queden per tirar endavant els projectes i dur a terme les polítiques d'igualtat, que és la seva funció principal, així com desenvolupar la llei que es va aprovar ja fa un any. S'hi creu en la institució quan la dotes pressupostàriament d'una partida, sinó només és postumeig. I aquesta és una de les reivindicacions que fem des de l'ADA. Segurament aquest any s'hauran de fer ampliacions de crèdit o el que es consideri per disposar de diners per poder desenvolupar els projectes.

«Encara existeixen sostres de vidre i continuen havent-hi molts micromasclismes, que fins i tot les dones tenim arrelats per l'educació rebuda, sense adonar-nos»

—Una part de la societat considera que ja s'han fet prou avenços pel que fa a la igualtat. Vostè per què creu que entitats com l'ADA són tan necessàries encara?

—Doncs, perquè realment no estem en plena igualtat, no som iguals, i les dades i el dia a dia ho demostren. Només cal veure la bretxa salarial, que la conciliació només recau en nosaltres, entre molts altres aspectes. Jo sempre dic que cadascú pot pensar el que vulgui però quan et poses unes ulleres feministes veus les coses de diferent manera, i el que voldria és que més persones es possessin aquestes ulleres, tant homes com dones. Encara existeixen sostres de vidre i continuen havent-hi molts micromasclismes, que fins i tot les dones tenim arrelats per la nostra cultura i l'educació rebuda, sense adonar-nos i, per tant, hi ha molt camí per fer.

—Creu que es fa prou pedagogia a les escoles?

—No, no es fa prou. És una de les qüestions que tenim pendents de fer des de l'ADA a l'àmbit educatiu, perquè és la base, i ens agradaria reunir-nos amb la propera ministra d'Educació perquè creiem que ha d'haver-hi canvis. El que detectem des de les associacions és que l'aparició de les noves tecnologies ha fet que els joves accedeixin a continguts, com per exemple, el porno, amb imatges de ficció i de submissió de la dona, en les quals es normalitzen uns actes sexuals que no ho són. Per això, hi hauria d'haver algú que els expliqués què significa el que estan veient. No es tracta de prohibir, sinó de contextualitzar perquè puguin desenvolupar un criteri propi. I per això també caldria una educació sexual prèvia a les escoles. Tot això s'ha de començar a plantejar i que deixin de ser termes tabú. Si s'explica amb naturalitat no passarien moltes de les coses que estan passant. <

PAVAND

Passatge Antònia Font Caminal, 1
Edifici Prat de les Oques, esc. C, despatx núm. 602-b -
AD700 Escaldes-Engordany
Tel.: 877 335 - Fax: 877 336
e-mail: pavand@pavand.ad

ANYÓSPARK US DESITJA FELIÇ DIA DE LA CÒNSTITUCIÓ

VINE A CELEBRAR-HO
AMB UN DINAR ESPECIAL

TOC
RESTAURANT
BY PABLO MENDEZ

AnyósPark
The Mountain & Village Hotel

USHUAIA
The Mountain Hotel

Urban
Gym

Acord d'associació amb la Unió Europea: un pacte imprescindible però ple d'esculls

30

Andorra continua negociant amb la Unió Europea (UE) l'acord d'associació que permetrà al país tenir-hi una vinculació molt més fluida i directa i que es traduirà en una millor qualitat de vida dels seus ciutadans a mig i llarg termini. Aquest acord comportarà importants canvis estructurals i un significatiu impacte en l'economia i la societat andorrana, ja que ja que un cop aprovat permetrà un accés progressiu i estructurat al mercat interior de la UE, amb uns 450 milions de persones, un element clau que permetrà diversificar la seva economia. Tanmateix, Andorra intenta

negociar que l'acord no suposi una renúncia a les especificitats transversals que li donen sentit.

Al juny de l'any passat, tant Andorra com els altres microestats (Mònica i Sant Marí) van acordar amb el vicepresident de la Comissió Europea, Maroš Šefčovič, que l'acord estancaria a finals de 2023 i s'hauria d'aprovar via referèndum entre finals del 2023 i principis del 2024; tanmateix, el proper mes d'abril hi ha eleccions generals, i s'ha de veure si el resultat afectarà a aquest calendari, vist per uns com imprescindible, i per altres com qüestionable. En qualsevol cas, l'objectiu d'Andorra per l'acord és clar: aconseguir diversificar l'economia i permetre la

participació dels països membre al mercat interior tenint en compte les particularitats del Principat. Com a tal, l'acord consta de tres parts: l'acord marc que estableix de manera simultània per a Andorra, Mònaco, Sant Marino les normes comunes de gestió de l'acord, en particular les referides al marc institucional i a les quatre llibertats de circulació (mercaderies, persones, serveis i capitals). Les altres dues parts són el Protocol de cada país i els seus annexes.

El passat mes de febrer, el cap de Govern, Xavier Espot, va oferir una conferència al fòrum Barcelona Tribuna va fer esment de tots els avenços fets pel país per apropar-se a la realitat euro-

Un escull en la negociació seria la lliure circulació de persones, ja que Andorra vincula directament residència i activitat econòmica

pea: cooperació en matèria fiscal, l'aixecament total del secret bancari, els convenis de no doble imposició, la posada en marxa de figures homologables amb tipus moderats o l'entrada al Fons Monetari Internacional, sense oblidar les dificultats actuals, com ara l'accés a l'habitatge i l'augment del cost de vida.

Tanmateix, el Consell d'Europa va fent recomanacions concretes que considera imprescindibles per signar l'acord, com ara una modificació de la Constitució, que precisament ara commemora el 30è aniversari, per reconèixer la figura del raonador, una figura actualment no inclosa perquè es va crear l'any 1998 mitjançant una llei específica, i a la qual s'hauria de dotar de més recursos econòmics, així com immunitat i accés a documents confidencials perquè el Principat s'alineï amb els estàndards internacionals.

Altres esculls serien la lliure circulació de persones, tema sobre el qual el cap de Govern confirma que es farà una adaptació ja que Andorra vincula directament residència i activitat econòmica, les quotes d'immigrants, el control previ d'antecedents penals o les expulsions administratives que xoquen amb els principis europeus.

De moment, haurem d'esperar a veure com evolucionen les negociacions amb el pròxim govern sortit de les urnes a l'abril. ◀

URCOSA

Des del 1971

ESPECIALISTES EN LA CONSTRUCCIÓ I EL DESENVOLUPAMENT DE PROJECTES DINS DE L'AMBIT DE L'EDIFICACIÓ.
TÈCNIC CONSULTOR CERTIFICAT EN PASSIVE HOUSE

C. dels Barres 21, Santa Coloma, AD500 Andorra la Vella. T. 720 975 urcosa@urcosa.ad www.urcosa.ad

CONFIANÇA
EXPERIÈNCIA
PROXIMITAT
SOLVÈNCIA

**LA PRIMERA COMPANYIA
D'ASSEGURANCES
ANDORRANA**

Més de 65 anys 1951-2020
COMPANYIA ANDORRANA D'ASSEGURANCES SA

AV. MERITXELL, 88 - TELÈFON 806 806 - FAX: 824 605 - E-MAIL: CAA@XSA.AD - ANDORRA

1968 **SANTAMARIA & COSAN**
ASSEGURANCES

Més de 50 anys
al vostre servei amb la vostra confiança **2023**

Agents exclusius **COMPANYIA ANDORRANA D'ASSEGURANCES SA**

ELS VOSTRES ASSESSORS EN ASSEGURANCES
Professionalitat, experiència, proximitat, solvència i servei

- Automòbils
- Multirisc a la carta
(llar, comunitats, comerç, hotels, etc)
- Incendi-Robatori
- Responsabilitat civil general
- Exposicions
- Tot risc de la construcció
- Garantia desenal
- Maquinària
- Assegurança accident personal
- Vida
- Transport

Av. Meritxell, 88 1r esquerra - Andorra la Vella -
Tel: 804 490 Fax 865 100 E-mail: s&c@xsa.ad - s&c@andorra.ad